

Познаването на правата на
детето като превенция на
девиации в поведението на
учениците
(управленски аспекти)

проф. дн В. Гюрова

6.10.2020

Детето

Според чл. 1 на Конвенцията на ООН за правата на детето (1989):

„дете означава всяко човешко същество на възраст под 18 години, освен ако съгласно закона, приложим за детето, пълнолетието не настъпва по-рано“.

Следователно, терминът “дете” се отнася не само за малките деца (на предучилищна възраст), но и за порасналите деца (малолетните), както и за големите „независими“ деца (непълнолетните).

Защо са необходими „специални“ права на децата?

- Защото децата са уязвима социална група (в по-голяма степен, отколкото възрастните) и се нуждаят от закрила;
- Защото децата са зависими от възрастните – “все още не...”
- Защото някои родители/възрастни са склонни да причиняват вреда на децата (си), в т.ч. да ги нараняват;
- Защото учителите имат нужда от това предизвикателство и шанс да преосмислят живота си, професията си, поведението си в клас и извън училище през призмата на съдбата на децата, с които общуват, които трябва да обучават и възпитават.
- Защото.....

Спомени от детството на порасналите деца

- Щастливи спомени

реализирани детски права.

- Тъжни спомени

нарушени детски права.

Изводите на порасналите деца от спомените:

- Да се опитаме да създаваме щастливи спомени от детството и не бъдем причина за тъжни спомени на децата, които отглеждаме, възпитаваме или с които просто общуваме сега.
- Да научим децата на техните права, задължения и отговорности, така че да не стават причина за тъжни спомени на други деца и възрастни.
- Да позволим на децата да участват – да бъдат субекти на собственото си възпитание и развитие

Причини за девиациите при децата

Най-често озлобление или желание за самозащита, породени от:

- Детски страхове – от отхвърляне, самота, изоставяне.
- Потребност от внимание и обич.
- Проблеми на децата и хората от тяхното обкръжение.
- Външни влияния и фактори (хора и обстоятелства).
- Несправедливо отношение на възрастните към тях.
- Безсилие и бунт срещу усещането, че от тях не зависи нищо.
-

Основните принципи на Конвенцията на ООН за правата на детето (1989)

Училището и правата на децата

- Гарантиране правото на всички деца **на образование.**
- Осигуряване правата на децата **във/по време на образованието им** (в училище).
- Усвояване на правата на децата **чрез образованието** (образование и възпитание по правата на детето).

Принципите на Конвенцията за правата на детето и училището (управленски аспекти)

Висшите интереси на детето

- Гарантиране правото на всички деца на качествено образование.
- Изпълнение на закона за задължителното образование.
- Предоставяне допълнителна подкрепа за учениците в неравностойно положение (в т.ч. на тези със СОП).
- Подобряване качеството на предлаганото в училището образование чрез подобряване на образователната среда и повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти.
- Срещи с представители на ДАЗД, отделите „Закрила на детето“, детски правозащитни организации и др.
- Целенасочено запознаване (изучаване) на правата на детето от учениците.

Принципите на Конвенцията за правата на детето и училището (управленски аспекти)

Участие и недискриминация

- Осигуряване правата на децата във/по време на образованието им (в училище).
- Участие на представители на учениците на заседанията на педагогическия съвет.
- Участие на учениците в изработването на Правилника за вътрешния ред и в дискусии, свързани с взаимоотношенията между членовете на училищната общност и пр.
- Реални изяви на детските органи за самоуправление;
- Ден на ученическото самоуправление.
-

Принципите на Конвенцията за правата на детето и училището (управленски аспекти)

● Оцеляване и развитие

-
- Мерки за осигуряване на безопасна училищна среда;
- Децата/учениците като субекти на собственото си образование, възпитание и развитие (включване и участие без дискриминация в образователните и извънкласните дейности);
- Помощ и подкрепа за всички деца в неравностойно положение;
- Богато разнообразие от извънкласни форми за дейности по интереси и личностно развитие и пр.

Запознаване на учениците с правата на детето училище

Учебни форми за запознаване на учениците с правата на човека и детето училище

- Теми и дискусии по време на уроците по различните учебни дисциплини (урочна дейност).
- Дискусии в часа на класа.

Извънкласни форми за запознаване на учениците с правата на човека и детето училище

- Клубове, кръжоци;
- Ателиета;
- Дискусионни форми: дискусии, дебати, срещи, кръгли маси; тематични разговори...;
- Специални събития (например, годишнини от появата на важни документи по човешките и детските права), викторини;
- Част от празненства, посветени на важни събития, в т. ч. национални;
- Работа по проекти;
- Доброволческа работа;
- Детски изяви – изложби, концерти, фестивали;
- Екскурзии и срещи с интересни личности, посветили се или участвали във важни събития, свързани с човешките и детските права.

Специфични форми за упражняване на правата на детето от учениците

- **Форми на детско самоуправление** (например, избор на президент и Министерски съвет в класа, ученически омбудсман, ученически парламенти и др.);
- **Седмица по правата на човека и детето** или специален ден (например 1 юни може да бъде посветен на темата за детските права);
- **Съвместни образователни инициативи** (в т.ч. участие в проекти и доброволческа дейност) с правозащитни организации и други неправителствени организации и институции, с обект на работа гарантиране и защита на правата и свободите на децата и гражданите.

Превантивна функция на запознаването на учениците с техните права

Учениците се запознават с реда и законите в обществото и с последиците от тяхното нарушаване.

Осмислят и проявяват адекватно отношение към другите; научават се да, разбират и уважават другите и различното от тяхното мнение.

Осъзнават мястото си в училищната общност и придобиват самочувствие на стойностни човешки същества.

Повишава се гражданското им съзнание като граждани на демократичното общество и на света.

Стават по-отговорни към задачите и поведението си. Започват все по-често да се замислят преди да реагират - намалява склонността им към девиации.

Но за това трябва време и търпение!

Благодаря ви за вниманието!

За контакт:

viaragyurova@abv.bg